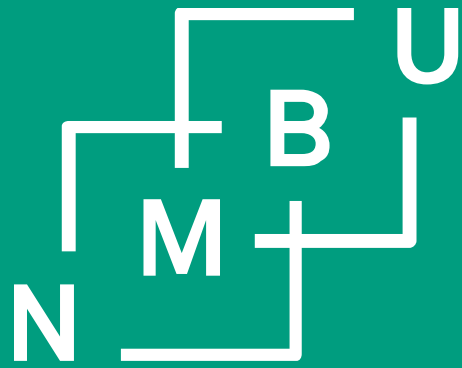

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Levekårsutfordringer i Indre Østfold

Hilde Sylliaas, førsteamanuensis, Institutt for folkehelsevitenskap, NMBU

8. desember, 2023

Institutt for folkehelsevitenskap

- Ambisjonen er å styrke kunnskapen om hva som fremmer helse og forebygger sykdom, og hvordan samfunnet kan legge til rette for god helse i befolkningen.
- Kompetanseområder: epidemiologi, innvandring, rus, aldring, grøntområders betydning, helsefremmende miljøer, subjektive helseplager, sosial ulikhet, dyreassistert aktivitet.

Temaer

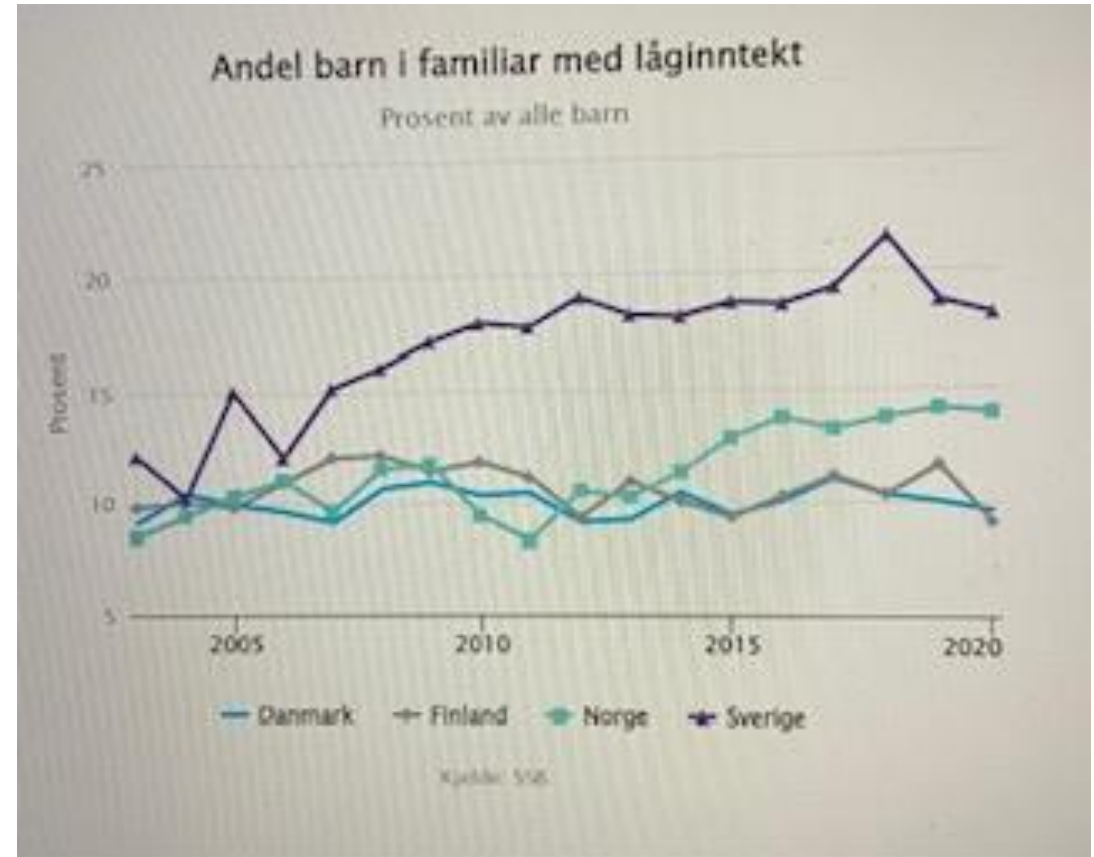
Opphopning av
levetårsutfordringer
– nye eller
tradisjonelle
risikofaktorer?

Lokale utfordringer,
basert på
folkehelseprofiler.

Statlig innsatser –
hvordan gir de best
nytte?

Levekårsutfordringer – ny kunnskap

- I Norge tilhører flere barn enn tidligere lavinntektsfamilier.
- Situasjonen gjelder den femtedelen av barnefamilier som har lavest inntekt.
- Tilknytningen til arbeidsmarkedet er tilsvarende svekket i samme periode.
- Flere familier enn tidligere lever kun på stønader.
- Ulikhet i innvandring i perioden.

Opphopning av levekårsutfordringer, mulig sosial eksklusjon

- Basert på de norske levekårsundersøkelsene fra 2014, 2017 og 2020 finner man at:
- flertallet i Norge ikke er utsatt for eksklusjon
- tendens til at de som har problemer på ett område, også er mer utsatt for å ha problemer på flere områder
- sammenhengen er sterk mellom lavinntekt og deprivasjon
- tradisjonelle risikofaktorer (arbeidsledighet, lav utdanning, helseproblemer)
- nye risikofaktorer (enslige forsørgere, innvandrere fra Asia, Afrika) medfører økt risiko for lav inntekt og materiell deprivasjon.

Lokale levekårsutfordringer, basert på folkehelseprofiler.

- Forventet levealder
- Overvekt
- Aldersgruppen 30-39 med vgs. eller høyere utdanning
- Antibiotikabruk
- Leie av bolig

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Sosialt bærekraftige lokalsamfunn er temaet for folkehelseprofilen 2020. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

Indikatorene som presenteres er generelt valgt med tanke på helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også valgt ut fra hvilke data som er tilgjengelige på kommunenivå. All informasjon tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.

Oppvekst og levekår

- Andelen som bor i husholdninger med lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Lav husholdningsinntekt vil si at inntekten er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge, og lav finanskapital er under 1G. I KommuneHelse statistikk er også tall for lavinntekt der medianinntekta i kommunen er grense.

Miljø, skader og ulykker

Et bidrag til kommunens overordnede helsestatus er faktorer som påvirker helsen, som arbeid, og også andre

Målet er at alle skal bo trygt

- Boligen skal være i et bomiljø som gir mulighet for å delta i samfunnet.
- Boligen må være tilpasset den enkeltes behov
- Bomiljø skal gi mulighet for deltakelse og aktivitet.
- Særlig for barn og unge; tilgang til grøntområder.
- Kvaliteter ved boligene og nærmiljøet som gjør det godt å leve i for eldre, er også godt for andre = aldersvennlig samfunn.
- Gode boliger og bomiljøer kan bidra til en gunstig utvikling og måloppnåelse på flere av innsatsområdene.

Flytting – årsaker og hvordan redusere flyttetakt

- Flytting påvirker barns utvikling og akademiske oppnåelse
- Redusert trivsel
- Mental plage som depresjon
- Gjennomføring av skolegang
- Yrkesvalg

Stress, endrede
relasjoner,
økonomi

Familie

Nabolag

Sosial
kapital

Vennskap

Relasjoner

Skole

Lærer, miljø,
forventinger

Områdesatsning

- Det foreligger så å si ikke vitenskapelige studier av områdesatsinger i Norge.
- Dokumentasjon er i hovedsak gjennomført av konsulentbyråer.
- Satsningene gjennomføres på et skjørt kunnskapsgrunnlag både når det gjelder strategier og tiltak.

Utgangspunkt

Kunnskapsgrunnlag for områdesatsing Østre bydel, Sarpsborg kommune

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Strategi for om Fredrikstad 20

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på lønnet

Levekårskartlegging 2022

Et kunnskapsgrunnlag for utvikling av Indre Østfold-samfunnet

Lage prosjekt for å finne årsaker til flytting og tiltak for å redusere flytting

To delmål:

1. Kartlegge helse og trivsel i de tre kommunene - kartlegge risikofaktorer.
2. Kunnskap om flytting og flyttetakt i de tre kommunene.

Delmål 1: Helse og trivsel

1. Kartlegge helse og trivsel og faktorer som påvirker helse og trivsel
Metode: Kvantitativ med offentlige tilgjengelige data og kart

2. Hvordan bruker innbyggerne omgivelsene
Metode: Public participation GIS – Maptionnaire

3. Intervjuer – bruk av omgivelsene
Metode: Kvalitative metoder, innbyggere, ansatte

Vi tenker oss at disse
delprosjektene er fine
masteroppgaver

Delmål 2: Flytting og flyttetakt

1. Kunnskap om sammenheng mellom flytting og sosio-demografiske forhold, nabolagsforhold

Metode: Registerdata med utgangspunkt i Folkeregisteret

To første
delprosjekter er
masteroppgaver

2. Kunnskap om årsak til flytting

Metode: Intervjuer med innbyggere og ansatte

3. Evaluere tiltak for å redusere flytting.

Metode: Sammenstilling av informasjon fra delprosjektene over, samt litteraturgjennomgang.

Statlige innsatser på andre områder

Ekstra millioner til barn og unge i idretten

- ‘Nå skal deltagelsen opp og prisene ned’
 - Treningsavgift? Turneringer?
 - Jenter: sammenheng mellom deltakelse og prestasjonsnivå i skolen, men ikke for de med ikke-vestlig bakgrunn.
 - Gutter: tilgangen til anlegg
- Godt eksempel:
- Håkkihoder

Referanser og kontaktopplysninger

- Hilde.Sylliaas@nmbu.no
- ❖ Hansen & Horvei (2023) Sosial eksklusjon og opphopning av levekårsproblemer: Nye eller tradisjonelle risikofaktorer? * Andersen & Bratbakk (2020) Områdesatsinger i Norge. Et skjørt kunnskapsgrunnlag for strategier og tiltak. * Bratbakk (2022) Foreldres nabolagstrategier for barn og unge: danne, styrke og skjerme. * SSB (2023) Barn i lavinntektshusholdninger i Norden 2005-2020. * Skauge (2022) Non-levelled playing fields and the rise of fitness: Social inequality in late modern youth sport in Norway.

